

УДК 373.5:37.01 – 053.6

DOI:

Світлана Булавенко, кандидат педагогічних наук, докторант
Інституту проблем виховання НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються особливості функціонування освітньо-інформаційного простору спрямованого на формування соціальної активності учнів у закладах загальної середньої освіти. Зокрема розкриваються мета, завдання, структура, особливості взаємозв'язків, напрямки розвитку освітньо-інформаційного простору. Автор описує три модулі-складові освітньо-інформаційного простору фізичний, психологічний та інтелектуальний, а також обмін потоками інформації між усіма учасниками освітнього процесу в навчальному закладі, а також обмін інформацією з зовнішніми структурами.

Ключові слова: освітньо-інформаційний простір; соціальна активність учнів; інформаційні потоки; ІК-блоки.

Рис. 3. Літ. 6.

Svitlana Bulavenko, Ph.D.(Pedagogy), Doctoral Student of the
Institute of Education Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine

FEATURES OF EDUCATIONAL-INFORMATIONAL SPACE FOR FORMATION OF SOCIAL ACTIVITY OF TEACHERS IN GENERAL EDUCATION ESTABLISHMENTS

The article deals with the peculiarities of the functioning of the educational and informational space aimed at the formation of social activity of students in institutions of general secondary education. In particular, the purpose, tasks, structure, features of interrelations, directions of development of educational and informational space are revealed. The author describes three physical education, psychological and intellectual information and education modules, as well as an exchange of information flows between all participants in the educational process at an educational institution, as well as the exchange of information with external structures. For the successful activity of the educational institution towards the formation of social activity of students, it is necessary to create an educational and informational space, which we defined as a pedagogically expediently organized space of life, which contributes to the development of a socially active person; an integrated means of accumulation and realization of educational and educational potential of an educational institution. Educational-informational space includes three modules-components: physical, psychological and intellectual.

Educational and informational space also provides active information interaction between teachers, students and information resources of subject areas, including those created on the basis of means of information and communication technologies focused on the operation of these resources, and the research, experimental and search activity of students; functioning of organizational-methodical and managerial structures of an educational institution. All educational and informational space can be divided into information and communication blocks: administrative, educational, cognitive interests, social and technological. Information interconnections between these blocks can be implemented directly and through a general-purpose server. Information flows provide a direct and feedback link with their generator, which positively affects the effectiveness of the management decision making by the administration, teachers or student management.

The importance of information exchange for the process of making managerial decisions is determined by the clearly established regulation of the time limits of information movement, namely, its speed. The maximum amount of information received for a minimum amount of time is evidence of the efficiency of this system, its ability to respond flexibly, timely and adequately to external and internal signals.

Keywords: educational information space; social activity of students; information flows; IR-blocks.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку держави, нових технологій, суспільних трансформацій підвищуються вимоги до освітніх закладів з боку соціального державного запиту, активізується необхідність створення освітньо-інформаційного простору з оптимальними умовами, що впливають на особистісний розвиток підростаючого

покоління. При цьому, одним із пріоритетних завдань системи загальної освіти виступає підготовка особистісно та соціально зрілої людини, що володіє гуманістичними цінностями, сформованими особистісними якостями і здатністю до саморозвитку [6]. Це завдання особливо актуальним сьогодні бо саме від особистісного розвитку буде залежати якість

формування ціннісно-сміслових позицій та соціальна активність учнівської молоді [1].

Аналіз проблеми формування соціальної активності учнів привів нас до припущення про те, що істотний потенціал в цьому процесі належить саме освітньо-інформаційному простору закладів загальної середньої освіти, які мають для цього всі необхідні засоби.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми формування соціальної активності особистості у своїх працях висвітлювали С.В. Абрамова, І.Д. Бех, Т.І. Богданова, О.В. Варецька, В.П. Вдовиченко, Л.В. Канішевська, Л.В. Корінна, В.А. Ксюковський, О.М. Любарська, Л.В. Манчуленко, Л.М. Назаренко, В.Г. Панок, Ю.А. Привалов, Н.Є. Ситнікова та ін. Проте питання освітньо-інформаційного простору спрямованого на формування соціальної активності учнів у закладах загальної середньої освіти не розглядалось.

Метою статі є ознайомлення з особливостями функціонування освітньо-інформаційного простору спрямованого на формування соціальної активності учнів у закладах загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз діяльності ЗЗСО з точки зору їх потенціалу щодо формування соціальної активності учнів здійснювався на основі розроблених нами теоретичних положень. Проводилось комплексне дослідження даної проблеми, що включає вивчення наукової й методичної літератури, практики освітньої роботи, її змісту, видів, форм і методів, використовуваних в процесі формування соціальної активності учнів.

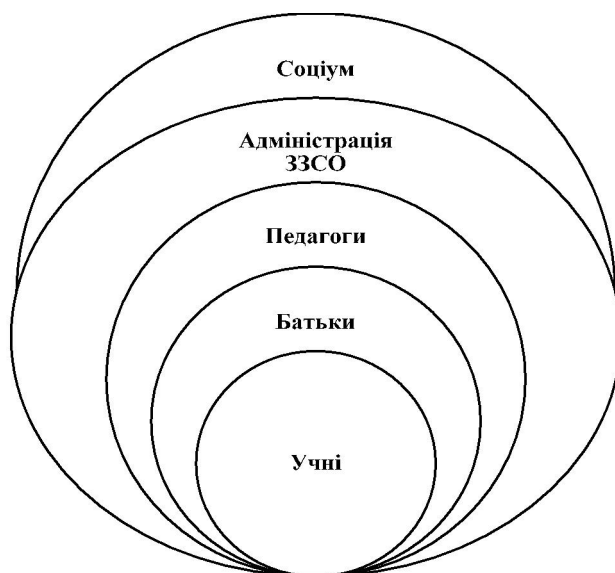

Рис. 1. Взаємодія учасників освітнього процесу в ЗЗСО

Результати дослідження показали, що проблемі формування соціальної активності учнів у закладах загальної середньої освіти приділяється певна увага. В основу виховної роботи ЗЗСО покладені базові ідеї учнівського самоврядування та Концепція національного виховання, Національна програма виховання дітей та молоді, в основі яких лежать принципи організації виховного процесу, серед яких основними є акмеологічний принцип, національна цілеспрямованість, культуровідповідність, цілісність, психологічний супровід, технологізація, діалог тощо. Проте цілісної системи формування соціальної активності учнів не має.

Для успішної діяльності навчального закладу в напрямку формування соціальної активності учнів необхідно створити освітньо-інформаційний простір, який би сприяв цьому процесу. Тож, *освітньо-інформаційний простір (ОІП) нами визначено як педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку соціально активної особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації навчально-виховного та розвиваючого потенціалу ЗЗСО.*

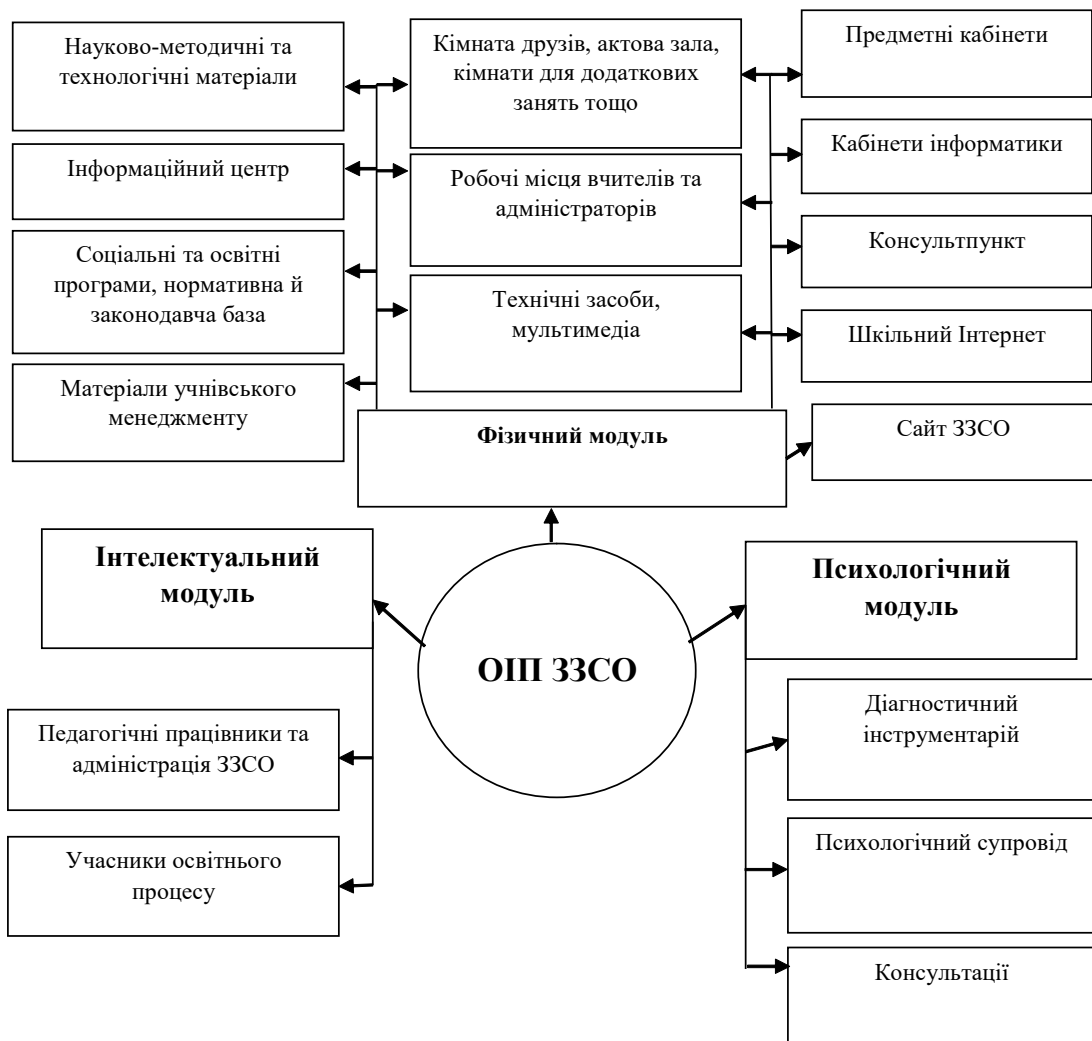
ОІП є цілісною системою, в якій задіяні і на освітньо-інформаційному рівні пов'язані усі учасники освітнього процесу, а саме: учні, педагоги, батьки (рис. 1).

Метою освітньо-інформаційного простору є: здійснення діагностики й управління навчально-виховним процесом; підвищення інтересу школярів до різних дисциплін; допомога учням залучитися до світового освітньо інформаційного простору; підвищення якості знань учнів; підвищення готовності педагогів до інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів; впровадження інформаційних технологій в освітній процес; координація навчальної, науково-методичної діяльності освітнього закладу; забезпечення ефективного використання усіх засобів навчання для формування соціально активної особистості; модернізація учнівського самоврядування [2].

ОІП включає три модулі-складові: фізичний, психологічний та інтелектуальний (рис. 2).

Завданням ОІП є: забезпечити можливість для успішної соціальної адаптації випускника ЗЗСО до умов інформаційного суспільства; навчити учнів і педагогів орієнтуватися в

**ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Рис. 2. Структура освітньо-інформаційного простору

інформаційному просторі, активно використовувати сучасні інформаційні технології в навчально-виховному процесі і в повсякденній діяльності, сформувати інформаційну культуру; сформувати особу, конкурентоздатну й успішну в інформаційному суспільстві; створити умови для неперервної освіти педагогів та учнів; створити умови для самореалізації і розвитку творчого потенціалу учнів; розвинути комунікативні здібності учнів і педагогів; забезпечити впровадження спецкурсів та програм спрямованих на формування соціально активної особистості [2].

Для освітньо-інформаційного простору ЗЗСО властиві: цілісність, модульність, багатофункціональність, полісуб'єктна спрямованість, багаторівневність.

Цілісність ОІП пов'язана з необхідністю освітньо-інформаційної підтримки цілісного освітнього процесу, виконання нею функцій, що забезпечують нормальне функціонування його в

навчальному закладі. Разом з тим, цілісність виступає в єдності з модульністю. Відповідно до виконуваних функцій можна виділити модулі: науково-методичного забезпечення навчального процесу, педагогічного супроводу навчального процесу, моніторингу якості освіти тощо [2].

Багатофункціональність означає, що ОІП має виконувати різні функції:

1) Науково-методичне забезпечення освітнього процесу (розробку, зберігання і використання навчальних програм, методичних рекомендацій проведення уроків, сценаріїв уроків і позакласних заходів, дидактичних матеріалів тощо).

2) Створення баз даних гімназії, що включають результати моніторингу якості освітнього процесу. Це необхідно для зовнішньої і внутрішньої оцінки діяльності ЗЗСО, обґрунтованого прийняття управлінських рішень.

3) Педагогічний супровід процесу навчання учнів (надання матеріалів уроків, додаткової

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

інформації для зацікавлених, додаткових матеріалів для підготовки до контрольних робіт, тестів ЗНО та ДПА тощо). Організація дистанційного навчання дітей, які не мають можливості за станом здоров'я відвідувати навчальний заклад та з обдарованими дітьми.

4) Організація віртуального спілкування членів колективу освітнього закладу (з батьками учнів, педагогів один з одним, з учнями, учнів між собою). Можливості ОІП спрямовуються на залучення батьків до освітнього процесу школи, підвищенню їх культури в галузі виховання, обговорення і вирішення важливих проблем в житті ЗЗСО.

5) Накопичення і поширення педагогічного досвіду. Підвищення кваліфікації педагогів.

6) Зв'язок з громадськістю, формування позитивного іміджу ЗЗСО [2].

Багаторівнева модель ОІП за правилами доступу виглядає наступним чином:

1-й рівень – батьки. Обмежений доступ до всіх інформаційних ресурсів ЗЗСО, не мають доступу до технологічних ресурсів.

2-й рівень – учні. Повний доступ до всіх освітніх інформаційних ресурсів, немає доступу до адміністративних, методичних, інформаційних і до технологічних ресурсів.

3-й рівень – вчитель. Повний доступ до всіх освітньо-методичних інформаційних ресурсів, обмежений – до адміністративних, технологічних і інформаційних ресурсів.

4-й рівень – адміністрація. Повний доступ до всіх інформаційних ресурсів і обмежений – до технологічних ресурсів.

5-й рівень – адміністратор ОІП, директор. Повний доступ до всіх ресурсів [2].

Частиною такого простору є програмні засоби, які зосереджені в створеному ОІП ЗЗСО.

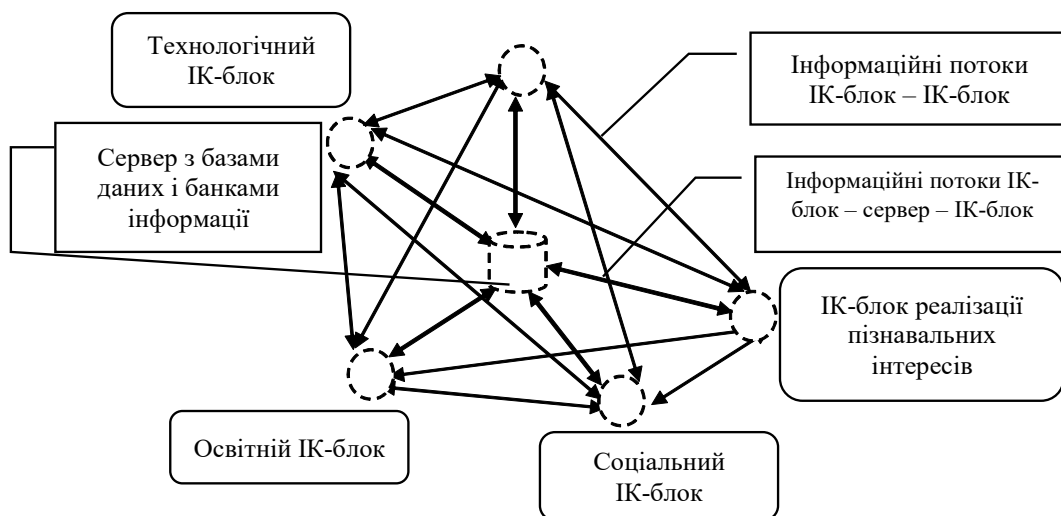
Освітньо-інформаційний простір на рівні ЗЗСО забезпечує обмін потоками інформації між усіма учасниками освітнього процесу всередині самої школи, а також обмін інформацією з зовнішніми структурами – освітніми установами, бібліотеками, навчальними й інформаційними центрами та іншими організаціями [3].

Освітньо-інформаційний простір також забезпечує: активну інформаційну взаємодію між вчителями, учнями та інформаційними ресурсами предметних галузей, в тому числі створеними на базі засобів ІКТ, орієнтованими на оперування цими ресурсами, і здійснення дослідницької, експериментальної та пошукової діяльності учнів; функціонування організаційно-методичних та управлінських структур навчального закладу [3].

Увесь освітньо-інформаційний простір можна розділити на інформаційно-комунікаційні блоки: адміністративний, освітній, пізнавальних інтересів, соціальний та технологічний. Інформаційні взаємозв'язки між цими блоками можуть здійснюватися напряму та через загальношкільний сервер. Схема інформаційний потоків в експериментальному навчальному закладі представлена на рис. 3.

Варто зазначити, що ІК-блоки не ототожнюються зі структурними підрозділами навчального закладу. ІК-блоки – це, інформаційно-комунікаційні підпростори ОІП школи зі своїм кадровим складом, своїми потребами в інформаційному та технічному оснащенні, щодо своїх функцій забезпечення прийняття управлінських рішень [5]. У цьому контексті ІК-блок сформований таким чином, щоб сприйматися як єдине ціле, проте з іншого боку, він є частиною єдиного освітньо-інформаційного простору.

До складу кожного блоку входить декілька

Рис. 3. Схема інформаційних потоків між ІК-блоками

модулів, які організаційно і за своїм функціональним призначенням можуть бути тільки в даному блоці. ІК-модуль – це функціонально і організаційно завершений фрагмент інформаційно-комунікаційного блоку навчального закладу (ІК-блоку), що має одне або кілька автоматизованих чи напівавтоматизованих робочих місць, призначене для задоволення інформаційно-комунікаційного запиту, інтересу конкретного суб'єкта освітнього процесу [4].

Ця інформаційно-комунікаційна система ОП є об'ємною та структурованою, має нерозривні взаємозв'язки між складаючими її модулями. Розглянемо більш докладно структуру і зміст кожного блоку цієї системи.

Адміністративний блок освітнього закладу включає в себе такі структурні підрозділи і служби:

- адміністрація навчального закладу;
- бухгалтерія;
- учительська;
- секретар;
- адміністративно-господарська частина;
- технічні служби обслуговування;
- медична частина.

Причому кожен структурний підрозділ у школі може мати одне або кілька автоматизованих робочих місць, у тому числі персональний комп'ютер і додаткову апаратуру, необхідну для виконання покладених на цю службу обов'язків (як правило, це принтер, сканер). До речі, сьогодні окремі функції інформаційного зв'язку такої системи виконують смартфони.

Соціальний блок, що займається спеціальними заходами по збереженню здоров'я школярів, включає наступні структурні підрозділи: психологічна служба; служба щодо соціального захисту. Тут також кожен структурний підрозділ має одне або кілька автоматизованих робочих місць (АРМ), об'єднаних в єдину комп'ютерну мережу.

Освітній блок включає наступні освітні зони: початкову і основну освіту; профільну і дистанційну освіту; зону додаткової освіти (гуртки, клуби, секції тощо); зону дозвільної діяльності, групи продовженого дня тощо.

Внутрішня структура даного блоку складніша, ніж двох попередніх, тому що в його склад входять не тільки АРМ, а й цілі кабінети, як навчальні, так і спеціальні. Крім класичних предметних кабінетів зі встановленою в них презентаційної технікою, сюди входять комп'ютерні класи, бібліотечно-інформаційний центр, музей школи (є у деяких ЗЗСО).

У блоці реалізації пізнавальних інтересів

школярів відбуваються процеси, найбільш важливі з точки зору закріплення раніше отриманих знань, розширення цих знань, отримання прикладних навичок, практичне застосування раніше отриманих знань. Від того, наскільки грамотно буде сформований даний блок, організована його робота, багато в чому буде залежати й функціонування всього ОП школи.

У цей блок входять: шкільний інформаційний радіовузол; кімнати учнівського менеджменту; видавничий центр (мають окремі ЗЗСО); STEM-лабораторії тощо. У центрі цієї системи функціонує повноцінна укомплектована серверна станція з виходом в Інтернет.

Технологічний блок складають: методичні матеріали; мережеві методичні об'єднання педагогів та методичні блогосфери, які дозволяють усім учасникам освітнього процесу обмінюватися актуальною інформацією, а вчителі можуть пропонувати свої власні методичні напрацювання й використовувати передовий досвід колег; інформаційні освітні та соціальні програми тощо.

Інформаційні потоки, що циркулюють у межах ЗЗСО та сприяють оперативному перебігу освітніх процесів й активному формуванню інформаційних ресурсів у школі, відносять до внутрішніх. Взаємодія навчального закладу із зовнішнім середовищем відбувається шляхом поширення умовно-внутрішніх потоків, які відображають результати освітньої діяльності й призначаються для використання зовнішніми зацікавленими особами. Результатом такої взаємодії є отримання зовнішніх інформаційних потоків, що циркулюють у зовнішньому середовищі ЗЗСО й містять інформацію широкого спектру.

Загалом усю інформацію, необхідну для прийняття рішень щодо управління освітнім процесом, можна поділити на три великі блоки: блок прогнозу інформації; блок планової інформації; блок оперативної інформації.

Інформаційні потоки розподіляються залежно від форми носія інформації [4]. Матеріальними інформаційними потоками розповсюджуються дані, відображені на паперових або інших матеріальних носіях (службова документація, кореспонденція тощо). Зокрема паперовий документообіг регулює науковий і практичний аспекти діяльності школи, визначає концептуальні засади функціонування й доказовість здійсненої поточної діяльності.

У сучасних умовах використання електронних інформаційних потоків є не лише зручною формою інформаційного обміну, але і засобом раціонального використання ресурсних можливостей. Дані, які можуть оголошуватися

офіційно на засіданнях або неофіційно через неформальні канали комунікації працівників й інших учасників освітнього процесу, передаються усними інформаційними потоками. Комбіновану форму мають політематичні, багатопрофільні інформаційні потоки, які характеризують декілька об'єктів або спрямовані декільком адресатам. Потоки інформації у декількох формах сприяють широкому різнобічному інформаційному забезпеченню, але при цьому необхідно уникати дублювання і надлишковості даних [4].

Надійність інформаційних потоків визначається, перш за все, властивостями самої інформації, зокрема достовірністю, своєчасністю, актуальністю, а також надійністю комунікаційних каналів. Ризиковими є ті інформаційні потоки, яким притаманна недостатня впорядкованість руху, недостатня надійність, достовірність, актуальність змістового наповнення, що загрожує непередбачуваними ризикованими наслідками. Ненадійними є неформальні інформаційні потоки, тому їх використання у процесі прийняття рішення є небезпечним з огляду на суб'єктивність, недостатню обґрунтованість і насиченість [5].

Інформаційні потоки розрізняють за періодичністю виникнення. Однократними інформаційними потоками передається інформація стосовно поодиноких або неповторюваних подій чи явищ – окремі заходи чи випадки в ЗЗСО чи в його зовнішньому оточенні. Періодичним інформаційним потоком властива певна повторюваність, оскільки вони пов'язані із динамічністю освітніх процесів. Постійність інформаційних потоків зумовлена не закономірностями часових проміжків або фаз, а постійною необхідністю задоволення інформаційних потреб. Постійні потоки інформації циркулюють у повсякденній діяльності навчального закладу, особливо широко використовуються в інформаційно насичених процесах управління та виховання [4].

Залежно від структури, інформаційні потоки поділяють на прості і складні. Структура простих інформаційних потоків обмежена однією спеціалізацією й однорідною формою даних. Використання таких потоків зменшує інформаційне навантаження і сприяє упорядкованості інформаційних ресурсів, однак не забезпечує процес прийняття управлінських рішень різнобічною інформацією. Складні інформаційні потоки утворюються із масивів даних різного освітнього призначення. Такі потоки дозволяють передавати дані у різних формах і комбінувати зміст інформації, дотримуючись при цьому узгоджених із адресатом правил їх кодування [5].

Окрім того, інформаційні потоки забезпечують прямий і зворотній зв'язки зі своїм генератором, що позитивно впливає на ефективність прийняття управлінського рішення адміністрацією, педагогами чи учнівським менеджментом. Важливість інформаційного обміну для процесу прийняття управлінських рішень визначається чітко встановленою регламентацією часових меж руху інформації, а саме його швидкістю. Максимальний обсяг інформації, що надходить за мінімальну кількість часу, є свідченням оперативності цієї системи, її здатності гнучко, своєчасно й адекватно реагувати на зовнішні і внутрішні сигнали [4].

Висновок. Отже, формування соціально активної особистості є ефективним за умови створення ОП, в основі якого лежить спеціально організована система навчання і виховання учнів. Також варто зазначити, що для досягнення поставленої мети необхідно удосконалити систему освітньо-інформаційної підтримки цілісного освітнього процесу, адже створення і використання нових алгоритмів взаємозв'язків між підсистемами навчальних закладів є одним із напрямків вирішення цієї проблеми. Проведена дослідно-експериментальна робота доводить необхідність формування в дітей соціальної активності, тому варто продовжити глибше й ширше вивчати означену проблему.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. 1997. №1(14). С. 124–129.
2. Булавенко С.Д. Освітньо-інформаційний простір для формування соціально-активної особистості. Навчально-методичний посібник. Ніжин, 2019. 314 с.
3. Булавенко С.Д., Коваленко Є.І. Формування соціальної активності учнів. Навчально-методичний посібник. Ніжин, 2018. 224 с.
4. Гуревич Р.С., Кадемія М. Ю. Методика впровадження інформаційних технологій у навчальний процес: навч. посіб. Вінниця, 2005. 64 с.
5. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / за ред. проф. В. Ю. Бикова. Київ, 2010. 160 с.
6. Канішевська Л. В. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: монографія. Київ, 2011. 368 с.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (1997). *Dukhovni tsinnosti v*

ОСНОВИ ТА ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

rozvytku osobystosti [Spiritual values in the development of personality]. *Pedagogy and psychology*. No. 1(14), pp. 124–129. [in Ukrainian].

2. Bulavenko, S. D. (2019). Osvitno-informatsiyni prostir dlia formuvannia sotsialno-aktyvnoi osobystosti [An educational and informational space for the formation of socially active personality]. *An educational and methodical manual*. Nizhyn. 314 p. [in Ukrainian].

3. Bulavenko, S. D. & Kovalenko, Ye. I. (2018). Formuvannia sotsialnoi aktyvnosti uchniv [Formation of social activity of students]. *An educational and methodical manual*. Nizhyn, 224 p. [in Ukrainian].

4. Hurevych, R.S. & Kademiia, M. Yu. (2005). *Metodyka vprovadzhennia informatsiynykh tekhnologii u navchalnyi protses : navch. posib.*

[A method of introduction of information technologies into the educational process: teaching. manual]. Vinnytsia, 64 p. [in Ukrainian].

5. *Zasoby informatsiino-komunikatsiynykh tekhnologii yedynoho informatsiynoho prostoru systemy osvity Ukrainy : monohrafiia* (2010). [Means of Information and Communication Technologies of the Single Information Space of the Ukrainian Education System: Monograph]. (Ed.) V. Yu. Bykov. Kyiv, 160 p. [in Ukrainian].

6. Kanishevska, L. V. (2011). *Vykhovannia sotsialnoi zrilosti starshoklasnykiv zahalnoosvitnikh shkyl-internativ u pozaurochnii diialnosti : monohrafiia* [Upbringing of social maturity of senior pupils of general educational boarding schools by extracurricular activities: monograph]. Kyiv, 368 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.06.2019

УДК [37.013.42:323.1]:364-43

DOI:

Юлія Рябова, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри англійської мови
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

ОСНОВИ ТА ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Статтю присвячено розкриттю теоретичних основ і принципів професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи в багатонаціональному середовищі. Автором проаналізовано різні принципи соціальної роботи і виділено ті принципи, які необхідні для роботи в багатонаціональному середовищі України. В соціальній роботі функціонує велика сукупність складних, різноманітних зв'язків і відносин, принципи соціальної роботи мають системний характер. Автор зазначає, що в нашій країні, як і в інших країнах світу питання полягає в тому, що навчання соціальній роботі не може тільки пасивно відображати соціальний розвиток, воно повинно вести активний пошук шляхів вирішення соціальних проблем.

Ключові слова: теоретичні основи і принципи; багатонаціональне середовище; професійна діяльність; соціальний працівник; професійна підготовка.

Літ. 10.

Yuliya Ryabova, Ph.D.(Pedagogy), Senior Lecturer of the English Language Department
Petro Mohyla Black Sea National University

FOUNDATIONS AND PRINCIPLES OF FUTURE SOCIAL WORKERS TRAINING TO THE PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE MULTINATIONAL ENVIRONMENT

The article is devoted to the theoretical foundations and principles of future social workers training to work in a multicultural society. The author analyzes the different principles of social work and highlights the principles that are necessary to work in a multicultural society of Ukraine. In social work there is a large set of complex, diverse relationships and connections, the principles of social work have systemic nature. The author notes that in our country, as in other countries of the world, the question is that teaching of social work can not only passively reflect social development, it has to be an active search of ways which can help to solve social problems.

One of the most important issues for Ukrainian society is the establishment of positive relations between people in a multinational society. Prevention of interethnic conflicts and solution of different problems are necessary issues that can provide high-quality training for future social workers who intend to regulate intercultural relations, provide conditions for the development of the individual and use socio-cultural knowledge and communication skills in the process of communicating with representatives of different cultures and social groups. Social work learning should be based on its own conceptual model. It is clear that in the process of social workers' training it is necessary to take into account the economic and social situation in the country; because in fact they affect the